

Om flerkulturalitet som ressurs

Per Inge Båtnes og Sissel Egden (red)
Flerkulturell forståelse i praksis
Gyldendal Norsk Forlag AS 2012.
256 s.

«Vi tenker lett at de andre er mer produkter av kultur og religion enn det vi selv regner oss for å være. Kanskje den mest utfordrende fordommen relatert til andres kultur er at 'de andre' er mer kulturstyrte enn en selv?»

I motsetning til dette, forstår denne boken kulturbegrepet som den *inkorporerte kulturen*, noe som vi bærer med oss, uansett hvor vi bor, også gjennom en migrasjon, og som velges av enhver av oss på en mer eller mindre eksplisitt eller bevisst måte. «Det rådende kulturbegrepet i dag reduserer betydningen av den ytre og materialiserte kulturarven til fordel for merkene av kultur i individet, den *inkorporerte kulturen*... Når kulturen som vektlegges, er den som er inne i det enkelte menneske, vil kultur samtidig kunne forstås som en plattform og en ressurs for egenutvikling.» Hele boken er preget av en fin balanse mellom dette perspektivet og en presentasjon av reelle utfordringer i forbindelse med flerkulturelle møter.

Flerkulturell forståelse betyr, også ifølge forfatterne, å fremme samhandlingen mellom kulturbærende individer. *Flerkulturell forståelse i praksis* er en bok som presenterer teori på feltet på en forståelig måte og samtidig inviterer til den nødvendige refleksjonen rundt eget ståsted i vårt multikulturelle samfunn.

Redaktørene Per Inge Båtnes og Sissel Egden jobber med videreutdanning i flerkulturell forståelse ved Institutt for internasjonale studier og tolkeutdanning, Høyskolen i Oslo og Akershus. I innledningen skriver de at boken henvender seg til leserne som har et yrkesaktivt forhold til den flerkulturelle norske virkeligheten. I et land der over 12 prosent av befolkningen har innvandrerbakgrunn vil dette i praksis være en bred invitasjon, som ikke minst bør fange leger og annen helsepersonell.

Boken er strukturert i tre deler. Den første, «Hvorfor er flerkulturell forståelse viktig», er teoretisk orientert, men lettlest og skrevet av redaktørene selv. I den andre delen, «Flerkulturalitet og profesjonelle utfordringer» presenterer flere forfattere et utvalg av erfaringer og utfordringer i møte med flerkul-

turalitet. Vi kan lese refleksjoner, argumenter, kontra-argumenter og læring fra møter med personer fra andre kulturer i forskjellige kontekster: barnehage, fosterhjem, skole, politi, NAV eller i sykepleieutdanning. Den tredje delen dreier seg om «Utvalgte begreper i flerkulturell forståelse» og er etter min mening litt overfladisk og kanskje unødvendig etter at man har lest boken, men kan være nyttig for avklaring av enkelte begreper for studenter.

I det første kapittelet skriver Per Inge Båtnes om to metoder som kan brukes for å utvikle ens flerkulturelle forståelse. *Metodisk kulturelrelativisme* er den første og mest kjent, og blir forklart på følgende måte:

«...at man i læringsøyemed setter sine egne vurderinger ut av spill for en stund og retter sin oppmerksomhet mot å forstå den andre kulturen på denne kulturens egne premisser. Vi behøver ikke å være verdirelativister samtidig. Å være positiv til et flerkulturelt samfunn betyr ikke å måtte gi avkall på egne normer og verdier.»

Avkulturalisering er den andre.

«Denne øvelsen betyr at vi letter på kulturteppet og betrakter det som ligger der, med politiske briller – det gjelder både vår egen kultur og andres. ... Å øve på å betrakte kultur som om den kun var en blanding av vaner og uvaner som har vart lenge, og studere de enkelte handlingene som utøves i kulturens navn, som om de var individuelle valg relatert til konkrete livsprosjekter.»

Forfatteren advarer tidlig mot faren for multikulturalisme, eller at man konkluderer med at alle kulturer er autonome og har verdi i seg selv:

«På denne forestillingen vokser det så i siste instans fram en robust kulturalisme som prediker at kulturen eier sin egen begrunnelse og derfor

Argumenter for hjab til politisystemet	189
Argumenter mot hjab til politisystemet	199
Ulike perspektiver	191
Referanser og anbefalt litteratur	193
kapittel 11 romfolket i Norge og utdanning	195
Johnny Aasen	
Historisk bakgrunn	198
Hva er utfordringene?	199
Referanser og anbefalt litteratur	200
kapittel 12 læring i heterogene klasser – nivådeling eller integrerte læringsfellesskap?	201
Kristin Skarstad van der Kooij og Jørn Pihl	
Er mestingsgrupper løsningen?	203
Ses prestasjoner og sosioøkonomiske forhold	204
Tilgang på gode bøker	205
Bokstasjonene ble en suksess	206
Hvor skal fokus for literatutoppfølgingen være?	208
Referanser og anbefalt litteratur	210
kapittel 13 retorikk, språk og kultur – når snakker vi egentlig samme språk?	211
Arne Sigbjørn Nilsen	
Referanser og anbefalt litteratur	211
del 3 begreper	217
kapittel 14 utvalgte begreper i flerkulturell forståelse	219
Tone Hornvæd	
Assimilering	221
Diskriminering	222
Diskurs	224
Erstatet	225
Etносentrisme	226
Fordommer	227
Fremmedlykt	228
Identitet	231
Inkluderer	232
Inngreier	233
Kultur	236
Kulturativisme	237
Marginal	238
Multikulturalisme	241
Rasisme	241
Sagopring	244
Stereotyper	245
om forfattere	250
kapittel 10 hjab i politisystemet	251
Lars Gule	
Den religiøse og kulturelle bakgrunnen for kvinners liv	253
Myndigheters vurderinger	253

ikke må finne seg i andre kulturers dominans eller kritikk. Prosessen ender paradoksalt med at kulturene blir hverandres gjestander for motvilje og mistillit. Da er sirkelen sluttet. Kulturene er fremmed for hverandre, slik det var før kulturinteressen oppstod.»

For den målrettede leseren ville jeg i tillegg til den første delen anbefale kapittelet om «Tverrkulturell veiledning – på veien til jobb». Cecilie Glomseth, rådgiver ved NAV Intro Oslo, skriver godt om veiledning og motivasjon, kulturell bevissthet og kulturell kompetanse for å kunne tilby likeverdige helsetjenester til mennesker med annen kulturell bakgrunn enn vår egen. En kort sitat fra denne delen kan vel fungere som appetittvekkende til slutt. Det kunne brukes for alle våre pasienter, men boken bygger akkurat på det: at vi alle er kulturbærende individer.

«En av de største utfordringene når det gjelder brukere med en annen kulturell bakgrunn, blir enkelte ganger å forstå de motivene som ligger brukerens liv nærmest, og ansvarliggjøre i forhold til disse – og deretter støtte de valgene som bruker tar, selv om de ikke nødvendigvis korresponderer helt med veilederens egne forslag.»

Esperanza Diaz